

Dansk Forbund for Musikterapi 1969 til 2007:

Fra ildsjæle, begejstring og praksisudvikling – til en profession med akademisk uddannelse, landsklub af aktive medlemmer og stort udviklingspotentiale.

Nina Holten

Autodidakt musikterapeut. Mangeårigt medlem af DFMTs bestyrelse, tidl. Formand, fra 1977 til 2007. Kontakt: ninaholten@gmail.com

Tale ved Dansk Forbund for Musikterapis Generalforsamling den 10 marts 2007. I anledning af nedlæggelse af Forbundet og fusionering med MusikTerapeuternes Landsklub.

I min gennemgang af DFMT's historie og arbejde for musikterapi, har jeg valgt at tage udgangspunkt i citater af professor Gunnar Heerup, fra en artikel skrevet/tale han holdt i 1969 med titlen: "Hvad vil vi med Dansk Forbund for Musikterapi" *ref.* Kopi indsat i jubilæumsnummer 1989. Jeg indfletter både referencer der beskriver den første tids intentioner og mål, referencer til senere tekster der beskriver DFMT's udvikling samt mine egne tanker om de mulighe-

der og perspektiver der er ved nedlæggelsen/sammenlægningen. Der er tale om et historisk rids, ment som en fælles refleksion.

Hvorfor tage udgangspunkt i Heerup?: Fordi han var meget klart tænkende og hans tekst fra 1969 er stadig aktuel. Ved siden af alle os praktikere kunne han formulere, hvad vi havde gang i og hvad vi ville. Jeg må sige, at jeg i dag ser at Gunnar Heerup talte fremsynet om en professionsudvikling sideløbende med en fag- og uddannelsesudvikling. Derfor lyttede jeg meget til ham den gang og har i mit arbejde med at skabe et Forbund, lagt mig inden for hans forståelsesramme.

Citat Gunnar Heerup, 1989, fra stiftelsen af Dansk Forbund for Musikterapi i 1969:

Vi vil skabe en sammenslutning av mennesker, der er overbeviste om, at anvendelsen av musik som hjælpemiddel i behandlingen av syge, specielt handicappede av enhver art

- Ofte giver resultater, der kan ligestilles med andre behandlingsformer
- Undertiden giver bedre resultater end andre behandlingsmåder
- Og i adskillige tilfælde har vist sig at være eneste farbare vej til at nå terapeutiske resultater.

Forbundet var allerede på vej til at opbygge en identitet og samle vores antagelser i en form, så de kunne skabe grobund for at vores begejstring blev til konkrete metoder og teorier, der senere skabte dokumentations- og professionsprofil.

Vi vil derfor virke for udbredelsen af kendskabet til og anvendelsen af musikterapi

(Gunnar Heerup, 1989)

Det handlede om at få medlemmer til DFMT; ildsjæle, ambassadører og institutioner. Interessen skulle udvikles, et stort registreringsarbejde blev sat i gang af interesserede – både musikere, musiklærere og terapeuter. Efter et møde med Carlo Svendsen og Søren Mühlhausen arbejdede vi med at udvikle administrationen i DFMT. Dette blev i en årrække bl.a. min metier – det var sådan man blev til noget der – og siden har næsten alle andre i bestyrelsen på skift beskæftiget sig med administrationen. Medlemmerne skulle jo holdes ajour og engagerede. Det blev de gennem:

Vi vil ved foredrag, kurser og publikationer støtte det musikterapeutiske arbejde, der er i gang, og virke igangsættende på mennesker, der har lyst til og virkelig ønsker at virke som musikterapeuter.

(Gunnar Heerup, 1989)

Det handlede om at udvikle et blad, det blev til Musik&Terapi hvor den lille medlemsskare kunne få viden og oplysninger, samt mulighed for at udveksle erfaringer om de forskellige terapeuters og fagområders anvendelse af musikken.

Citat fra Musikterapeuten, medlemsblad 1971 (Jubilæumsnummer, Musik&Terapi 1989):

... Hurtigst muligt, at gøre en udvej for at udsende et tidsskrift, hvori musikterapeutiske erfaringer og problemer skulle kunne behandles på en god og saglig måde.

... Vi appellerer til forbundets medlemmer om at blive flittige medarbejdere ved at sende artikler, meddelelser af faglig interesse, og gerne spørgsmål ind til redaktionen som, indtil videre vil være hos sekretæren.

Musik&Terapi blev hurtigt til den vigtigste kommunikation for DFMT, den vigtigste service til medlemmerne og til abonnenter/institutioner, der kunne sprede kendskab og interesse for musikterapi. Det har kostet rigtig meget hårdt arbejde. De første mange år lå redaktionen i Søren Mühlhausens hænder, senere i rigtig mange år hos Rie Wium, og i de sidste – og så mange – år hos Elizabeth Schwartz, der sammen med Hilde Skrudland har varetaget sammenlægningen og samarbejdet med redaktionen for Dansk Musikterapi.

Et andet vigtigt område handlede om at udvikle kurserne hvor Forbundet kunne få lejlighed til at komme i direkte kontakt med interesserede mennesker fra mange fag. Vo-

res fornemste opgave var at skabe et fælles miljø som inspirerede til, at man efter kurserne kunne føre oplevelser, forståelser og metodebeskrivelser ud i livet. Og, det var jo også i dette arbejde at man skulle opspore de mange spirer og talenter der skulle være med til at udvikle dansk musikterapikultur, -begreber og -beskrivelser. Det var de værdier der skulle drive værket og give mening for de involverede og pionererne, hvis opgave det var at starte en fødekæde. Og samtidig skabe vækst og kompetenceudvikling på det pædagogiske område, som siden hurtigt blev fulgt op på andre fagområder. I den første tid kaldte forbundet sig DFM, Dansk forbund for pædagogisk Musikterapi.

Sigtet med det musikterapeutiske arbejde var pædagogisk, at indlære færdigheder med musikken som styrkende basis. De følelses- og personlighedsmæssige udviklingsmuligheder var selvfølgelig stærkt med i billedet men var ikke i det felt, som man i første omgang ville undersøge og beskrive på dette tidspunkt. Dette felt blev rendyrket i især Tyskland og USA. "Klinisk Musikterapi" baseret på klinisk psykoanalyse og adfærdsterapi. Men udviklingen gik hurtigt. Indflydelse fra USA med Steinerbaseret musikterapi, Nordorff & Robbins metoden, gav genklang. I løbet af 70'ernes terapibølge udviskedes grænserne mellem terapi og pædagogik i musikterapi metoderne rundt omkring. Allerede efter nogle år valgte man at definere forbundets arbejdsfelt med fællesbetegnelsen musikterapi og beskrev denne som anvendelsen af musik i terapeutisk/pædagogisk arbejde, hvor musikken er midlet og aldrig målet.

Forbundets kursusaktiviteter udvidedes efterhånden med oplevelsespræget undervisning. Og musikkens funktion blev nu beskrevet udviklingsorienteret og terapeutisk sammen med den pædagogiske og indlæringsmæssige funktion.

Nina Holten v. 20 års jubilæet i 1989

Kursusaktiviteterne har udviklet sig fra pionerernes første periode med den pædagogiske vinkling til den anden periode af pio-

nerer, hvor flere terapeut-faggrupper kom til. De sidste cirka 15 år har kursusvirksomheden været præget af den brede tværgående

de undervisning i samarbejde med musikterapeuterne i MTL og DFMTs medlemmer; lærere, musiklærere, fysioterapeuter og ergoterapeuter, musikere. Medlemsskaren har indtil det sidste været meget mangfoldig.

Der er rigtig mange personer at nævne i undervisergruppen, men kendetegnende for

alle 38 år har været sammenholdet, den røde tråd i planlægningen, strålende kursusledelser, for slet ikke at nævne det faglige indhold, der har været så farverigt, udviklende og meget givende – så morsomt at være med i, at vi kunne ikke slippe det.

Vi vil arbejde for at skabe en uddannelse for musikterapeuter.

Gunnar Heerup, 1989

Fra DFMTs side ønskede man, at en musikterapiuddannelse skulle skabe fundament for et kommende fag og med tiden en profession.

De efterhånden mange praktiske metodebeskrivelser, hypoteser og begyndende

teoriudviklinger ønskede Forbundet skulle have en sammenhæng med udviklingen af en professionsuddannelse, gerne en overbygningsmodel, så der kunne komme balance og den indvundne viden kunne blive videreført. Det viste sig at blive sværere end ventet.

I foråret nedsatte DFM et udvalg (Ole Bentzen, Claus Bang, Gunnar Heerup, Søren Mühlhausen) – med henblik på oprettelsen af et universitetsstudium i musikterapi ved Ålborg Universitetscenter (AUC). Planerne for et sådant studium har i løbet af foråret været behandlet i forskellige organer med besluttende myndighed, og det kan konstateres, at musikterapistudiet nu er en realitet.

Fra Nyhedsbrev 1977 gengivet i jubilæumsnummer, Musik&Terapi 1989

Dette blev dog ikke med det samme til noget. Der var mange brikker der skulle fal-

de på plads, før uddannelsen kom på plads i 1982.

Det blev til flere års tovtrækkeri om indhold og undervisere, om praktik og teorigrundlag. I tilbageblik ses den altovervejende hindring for en konstruktiv dialog at have været, at et praktisk baseret fag i udvikling, med øjeblikks varsel skulle indplaceres på en teoretisk baseret læreanstalt, universitet. Kort sagt kunne hverken eksisterende danske arbejdshypoteser eller undervisere anvendes på AUC. Praksisfeltet havde endnu ingen akademikere, og man måtte låne akademikere fra musikvidenskab, medicin, pædagogik, psykologi til

at tale “vores” sag. To studerende på Musikvidenskabelig Institut, Inge Nygaard Pedersen og Benedikte Scheibye, havde fået interesse for området, videreuddannede sig på en EU sponsoreret musikterapiuddannelse i Herdecke, Tyskland, og kom efter endt kandidatsamen til at bygge AUC-uddannelsen op på Herdecke orienteret basis. Uddannelsens fundament blev med den baggrund mere klinisk, mere psykoterapeutisk rettet end det eksisterende musikterapifelt i Danmark. I en lang årrække har der i sagens natur hersket faglig splittelse med praktik- og underviserproblemer til følge – på trods af god vilje fra begge sider.

Med flere kuld færdiguddannede musikterapeuter i marken i Danmark nærmer praksis sig igen hinanden, og muligheden for en fælles fremtidig musikterapiprofil tegner sig. Med en ny meritordning får de autodidakte nu også mulighed for at kandidere.

Forbundets egen kursusvirksomhed, som ikke kvalificerer til nogen formel kompetence, er også en del af det praksisfelt, som vi skal i gang med at niveaubeskrive. . . Vi står overfor uddannelser med formelle og reelle kompetenceforskelle. Der er tale om forskellige faglige fordybelsesområder. Der er tale om forskellige sygdoms- og sundhedssyn. Der er tale om modstridende interesser hvad angår oprettelse af stillinger og indplaceringer i overenskomster. . . . Det vi i den grad har til fælles er, at der er tale om et fag i medvind, og at alle vi der arbejder med det ikke er i tvivl om, at vi har en god vare at sælge.

Nina Holten v. 20 års jubilæet i 1989

Og DFMT konkluderer på 20 årsdagen, 1989:

. . . at der stadig er nyt liv i den brede opfattelse af musikterapien som en holdning til brug af musik mellem mennesker, en nødvendig del af mellemmenneskelig kontakt, samvær og vækst. Tilgængelig for alle. Men en opfattelse som vi nok bør markedsføre tydeligere som en særlig kvalitet. Lad os beholde det rummelige syn. Som en konstruktiv, kritisk holdning til feltets, uddannelsernes og professionens udvikling.

Vi vil søge at fremme samarbejdet mellem musikterapeuter her i landet og internationalt, give dem kendskab til hinanden og hinandens arbejde, således at enhver tendens til sektarisme kan modvirkes, tendenser, der ellers netop i et så specialiseret, vidtspændende og man-

geartet arbejde som det musikterapeutiske, har en alt for gunstig grobund.

Gunnar Heerup, 1989

Det tværfaglige brede samarbejde har hele tiden været centralt i DFMT. F.eks. var følgende med i min første tid i bestyrelsen og undervisergruppen: Dr. med. Ole Bentzen, Professor i musikvidenskab Gunnar Heerup, Musikpædagog og -terapeut Synnøve Friis, Speciallærere og musikterapeuter Carlo Svendsen, Claus Bang og Søren Mühlhausen, senere fulgt op af musiklærere, fysioterapeuter, ergoterapeuter m.fl.

Udviklingen fortsatte i den tværfaglige bredde med en medlemsskare og bestyrelse med blandet baggrund og fælles interesse for sagen. Tværfagligheden og praksisforankringen har i alle disse år gjort faget til et levende felt passende til et aktivt interesseforbund. Interessen og den frivillige indsats har i DFMT især været lagt i udvikling og afholdelse af det årlige efterårskursus, produktion af tidsskriftet Musik & Terapi samt samarbejdet med MTL om bl.a. udviklingen af sommerkonferencerne på Brandbjerg.

I de sidste år er de uddannede musikterapeuter blevet en naturlig og nødvendig del af Forbundet med videns- og funktionsområdet i udvikling. Udbudet af DFMTs kurser har i flere år kun været muligt og rigtigt gennem planlægning og undervisning sammen med uddannede musikterapeuter. Tiden kræver kombineret videns-, praksis- og oplevelsesbaseret kursusvirksomhed til fagpersoner med virke og interesse i musik.

Derfor er Forbundet optaget af den særlige udfordring at videreudvikle og formalisere et samarbejde med de uddannede musikterapeuter, MTL.

Nina Holten, 2005

Helt som Gunnar Heerup havde formidlet det i 1989.

Det er vigtigt at forstå, at ingen besidder patent på hverken en bestemt musikterapeutisk metode som den rigtige eller på en almen-gyldig musikterapeutisk sandhed.

**Forbundets rummelige syn på musikterapi er der også lagt op til her
Udviklingen var i 2005 nu kommet dertil at:**

Musikterapiens udvikling i Danmark har haft gavn af den tværfaglige vidensudvikling og forståelse af musikterapi som en brug af musik mellem mennesker, tilgængelig for alle. Den tværfaglige praksisforankring har givet faget en særlig professionsprofil, hvis styrke er at den som ny profession og nyt vidensområde samtidig har en faglig historie og kendte fagområder.

Dette rummelige syn på musikterapi skal vi fra DFMT videregive og overdrage i samarbejdet med MTL med et håb om at kunne medvirke til at konsolidere arbejdsområdet musikterapi som en anerkendt praksis- og evidensbaseret profession i det tværfaglige samarbejde! 2005.

Nina Holten

Dansk Forbund for Musikterapi er ikke en forening der er til for medlemmernes skyld. Når den arbejder for medlemmerne, udfører den dette arbejde, fordi den derved mener at tjene de handicappedes sag bedst, og som medlemmer av Forbundet støtter man ikke først og fremmest sig selv, men sagen.

... Dansk Forbund for musikterapi er derfor heller ikke en fagforening, hvis formål det primært er at varetage medlemmernes interesser. En sådan forening skal dannes av de aktivt virkende musikterapeuter, så snart en anerkendt uddannelse er en realitet, men en sådan forening vil aldrig kunne erstatte eller overflødigøre forbundet, uanset hvor nødvendig og ønskeligt det nærest mulige samarbejde mellem de to foreninger ville være.

Gunnar Heerup, 1989

En forening for aktivt virkende medlemmer der virker for medlemmernes interesser og for sagen som professionsudvikling. Et landsforbund lever i bedste velgående, MTL. Området musikterapi er formet, især af uddannelsen og forskningsmiljøet der. Det er i udvikling. Uddannelsen har et godt renommé. Kendskabet til og anvendelsen af musikterapi er i gang, men det

skal styrkes. Der skal skabes efterspørgsel og behov for musikterapeuter.

Det, der ligger i fremtiden, som vi fra DFMT synes vi kan blande os i er, at MTL prioriterer og videreudvikler de redskaber, der kan styrke en professionsudvikling. Hvordan gør man det? Vi anbefaler at lægge en strategi og prioritering for handling på både de indre og de ydre linier. For-

ening og profession må vælge satsninger for at opnå noget.

Hvad er en profession: Ordbogen siger: En lønnet beskæftigelse. I sociologisk forstand defineres en profession derimod som en erhvervsgruppe, der har en særstatus i samfundet, eksempelvis som læger, advokater og præster. Hvem bestemmer om man er en profession? Det gør professionen faktisk selv ved at bevise sig, anbringe sig og tage plads på landkortet af terapeuter og kulturpersoner, profilere sig, og forhandle sig til status, hvor det er nødvendigt.

Hvad giver de anerkendte professioner særstatus? Og hvor langt har musikterapeuterne og MTL igen, før en stærk profession er konsolideret på markedet?

Jeg vælger 6 punkter fra sociologiske beskrivelser af hvad der kendetegner en profession (Hjort 2006):

- Professionen har eneret på ydelser af en speciel slags, hvem må kun gøre det og det.
- Professionens medlemmer er autoriserede.
- Indenfor professionens rammer er der udstrakt faglig selvstændighed og selvbestemmelse, også kaldet autonomi.
- Professionens praktiske virke er evidensbaseret.
- Professionens medlemmer anerkendes som autoriteter på deres felt
- Professionen har etiske regler for fagudøvelsen.

Jeg nævner redskaberne som er:

- Kompetenceudvikling, livslang læring og uddannelse. Professionsuddannelsen vil DFMT ikke blande sig i, men

kompetenceudvikling i det daglige og kursusvirksomhed har vi erfaringer med. Her vil vi gerne byde ind med især kursusudvikling, der har kompetenceudvikling som mål.

- Videnskab og forskning. Dette område lever i bedste velgående og er i udvikling, faget har fået professorer og forskningsmiljø. Der skal arbejdes for midler.
- Praksisudvikling

Det er gennem daglig praksis at professionen henter sin legitimitet og eksistensberettigelse. Teori og praksis skal forstås og bruges som to forskellige fænomener, der konstant udfordrer hinanden og spiller sammen. Praksis er grundlaget og sætter rammerne for teorierne, og klinisk praksis generer de videnskabelige hypoteser. Praksis stiller krav om at terapeuten evner at anskue verden ud fra netop den konkrete situation, der tages udgangspunkt i.

God praksisudvikling sker i fællesskab. Vi ønsker at den praksisudvikling DFMTs medlemmer og virksomhed har bidraget til, kan blive en givende kilde til fremtidens udvikling. Profession er skabt af at befinde sig blandt andre professioner og befolkningsgrupper. Vi anbefaler at MTL holder gang i et åbent og tværfagligt samarbejde med kolleger på tværs af institutionerne, og holder den brede forståelse af musik og musikterapi levende. Vi anbefaler DFMTs medlemmer til, som enkeltpersoner med erfaring, kunnen og viden, at medvirke til praksisudvikling i musikterapi og derved medvirke til tværfaglig forståelse og opbakning. Hvis behovet er der, stiller DFMTs afgående bestyrelse sig til rådighed med konsulentbistand til planlægning af kompetenceudvikling og kursusvirksomhed.

Jeg vil slutte med at udtrykke min store glæde over denne udvikling, udtrykke min store hengivenhed overfor dem jeg har samarbejdet med, og en stor tro på at musikterapi. Vi har ustandselig fundet guld i processen, og den proces vil vi fortsætte, med alt det vi har med os. Jeg synes, at vi i de 38 år har nået DFMTs mål for og del af udviklingen af musikterapi. Vi er derude!

Litteratur

- Heerup, G. (1989). Diverse klip fra DFMT's start og udvikling de første 20 år. Jubilæumsnummer. *Musik&Terapi*, nr. 2.
- Hjort, K. (2006). *Internationalisering og professionalisering*. BUPL.
- Holten, N. (1989). Fra oplysningsvirksomhed til profession. *Musik&Terapi*, nr. 2.
- Holten, N. (2005). Pionerserien. *Dansk Musikterapi* 2(1), s.17-27.
- Jubilæumsnummer (1989). Musikterapeuten Medlemsblad, 1971. *Musik&Terapi*, nr. 2.
- Jubilæumsnummer (1989). Nyhedsbrev, 1977. *Musik&Terapi*, nr. 2.